

REGIRANJA U POVODU ČLANKA HRVATSKI PRIJEVOD KATEKIZMA PIJA X.

I.

Gosp. Josip Periš napisao je u prošlom broju "Crkve u svijetu" (1/1996) osam stranica teksta s naslovom: "Hrvatski prijevod katekizma Pija X." Nakon uvoda od pola stranice na dvije i po stranice raspravlja o katekizmu sv. pape Pija X. iz 1905. godine, a zatim na dvije stranice o njegovu katekizmu iz 1912. godine, a "osvrt na hrvatski prijevod" napisan je na tri nepune stranice. Međutim, cijeli Perišev tekst uopće ne odgovara glavnom naslovu, jer se nigdje pa ni u posebnoj "osvrtu na hrvatski prijevod" niti jednom riječju ne raspravlja o hrvatskom prijevodu, dakle o jezičnoj strani toga našeg izdanja, nego se bavi izmišljenim pitanjem izbora toga ili bilo kojega katekizma sv. Pija X. i tom izboru pripisuje tolike i takve insinacije, koje nisu dostojne članka s pretenzijama studioznosti. Mene pak. g. Periš u neugodnom kontekstu spominje osam puta, bilo kao crkvenog cenzora ili teološkog lektora ili biskupskog povjerenika za školski vjeronauk, bilo kao "crkvene strukture" pa je time i zaslužio ovaj moj odgovor.

Kod našega izdanja nema nikavih nejasnoća, ali čini se, da ih ima u mentalitetu našeg kritičara. Njemu najprije nije jasno stajalište mjesnih crkvenih vlasti u odnosu na izdani katekizam zato prigovara da je ovo izdanje dobilo "sva moguća odobrenja 'odozgo'", da su izdavači dobili sve moguće "blagoslove" odozgo, te da nema uopće potrebe za "tolikom crkvenom podrškom". Ova tri ponavljanja istog pojma dokazuju da naš kritičar ne uvažava propise crkvenog prava (kan. 775 i 827), koji traže da dijecezanski biskup pripremi katekizam, da podupire katehetske pothvate te da provjeri i odobri izdavanje katekizma.

Gospodin Periš tvrdi da "crkvene strukture" u ovom slučaju "možda nisu svjesne, što je prevedeno, odobreno i izdano s ovim katekizmom" a sam u daljnjem tekstu kaže, da je "ovaj prevedeni katekizam pravovjeran". On dalje kaže, da je i "podrška crkvenih vlasti" pokazatelj "da pozorni čitatelj nasluti pravu nakanu izdavanja ovog katekizma". On, dakle, ne prihvaća onu nakanu, koju je nadbiskup-ordinarij izričito precizirao u svojoj "popratnoj riječi", a otiskana je na str. 6. masnim, istaknutim slovima. Prema mišljenju našega kritičara tragično je to, što "valjda priređivač" uopće ne zna o kojem je katekizmu riječ, a još je tragičnije - nastavlja kritičar - što to ne zna niti cenzor i teološki lektor objedinjen u jednoj osobi". Nadbiskup-ordinarij msgr. Jurić na početku je knjige otvoreno i široko rastumačio o kojoj se knjizi iz kompendija ovdje radi. Zato ne prihvaćati tu preočitu istinu i zamjenjivati je tragedijom, po svim parametrima graniči s iracionalizmom, a što se moga znanja tiče, ja sam dovoljno o tome rekao u svojem predavanju na "promociji" ovoga katekizma 18. siječnja 1993. godine u foyeru Hrvatskog narodnog kazališta u Spltu.

Službenim dopisom Nadbiskupskog ordinarijata u Splitu br. 486/92, od 24. ožujka 1992. bio sam zamoljen i ovlašten pregledati prijevod s talijanskog i ocijeniti, može li se taj prijevod Velikog katekizma sv. Pija tiskati. Na temelju te ovlasti potpuno sam promijenio ili samo djelomice popravio 1063 točke (od sveukupnih 1367 točaka) te izvijestio Ordinarijat da se ništa ne protivi tiskanju te knjige. Izvršio sam, dakle, cenzorsku dužnost. Izdavači knjige su iz zahvanosti za moj trud podveli taj moj jednoznačni rad pod dva naslova, što je našeg kritičara očito iritiralo, jer je - svakako ne sa sklonošću - primijetio da su dva naslova "objedinjena u jednoj osobi". Vođeni istim razlogom izdavači su ispod mojega imena upisali i moju današnju službu pa su sasvim nehotice napisali "biskupski povjerenik za katekizam u školi" umjesto "biskupski povjerenik za školski vjeronauk". Premda je naš kritičar g. Periš posumnjao da se tu radi o "slučajnoj pogrešci", ipak je to uzeo za argument da to "svakako aludira na povratak unatrag, kad se izraz katekizam poistovjećivao s katehezom". Na izrazu, u koji je sam kritičar posumnjao, dakle na nesigurnoj podlozi, on gradi još jaču tezu: "Ovdje, još više, katekizam postaje sinonim za školski vjeronauk". Ovi su zaključci našega kritičara izvan svake logike pa dokazuju njegov animozitet prema povjereničkoj službi ili prema osobi, koja je obavlja. Ovo je opažanje toliko zanimljivije, što kritičar ove svoje zaključke ne izvodi iz nadbiskupovih uvodnih riječi: "Od ove godine se u našim javnim školama predaje katolički vjeronauk. Time bi se mlađem naraštaju pružilo solidno poznavanje svoje vjere" jer dakako, ne smije kritizirati svoga ordinarija izvlačeći mnogo lakše i "pravilnije" iz njegovih riječi svoje željene zaključke, ali ima smjelosti bez logike i bez stvarne podloge konstruirati neistinite prigovore drugome.

U tekstu kritike g. Periša ima i protuslovlja. Dok na jednom mjestu tvrdi, da je prevedeni katekizam pravovjeran, na drugom mjestu tvrdi, da je to izdanje katekizma "u mnogim elementima tendenciozno". Dok za prevedeni katekizam kaže da "po svojoj nadidenoj metodi pitanja i odgovora nije ni primjeren ni preporučljiv suvremenom čovjeku i kršćaninu koji želi upoznati i produbiti kršćansku vjeru", dotle za tu istu metodu pitanja i odgovora, koju je uzeo Studio Domenicano iz Bologne, preveo A. Mateljan i izdala CuS kaže (uz svoju osobnu rezervu) da je "metodički i sadržajno daleko suvremeniji".

Tri godine poslije hrvatskog izdanja Velikog* katekizma sv. Pija X. pojavio se g. Josip Periš i odapeo na taj katekizam i na sve nas, koji smo sudjelovali u njegovu izdanju, sve modernističke strijele: pripisao nam tendencioznost, podmetnuo "možda neki potih otpor u Crkvi svemu što je novo", sve nas proglasio neznačicama i natražnjacima

* Nisam primijenio naziv "Veliki" prevedenom katekizmu, jer njegov pravi naziv ("maggiore - veći" ima smisla samo u sklopu drugih dijelova "kompendija", a izdvojen iz njih on više nema komparacije pa ostaje u pozitivu. Cfr. S. Maria Maggiotre - S. M. Velika.

("povratak unatrag"), oslonio se uglavnom na dva istomišljenika kritičara djela sv. Pija X, uskratio je ovome velikom papi oznaku kanoniziranog sveca (u tekstu 19 puta spominje papino ime, a niti jedan put ne stavlja kraticu "sv." ispred njegova imena, a tu kraticu ne stavlja ni u naslovu svoga članka, izvrće naše nakane i osporava postignuće svrhe.

U prošlosti i u sadašnjosti naše Katoličke crkve ipak je bilo dobro, da se duhovi očituju, neka se zna, što tko misli i što tko hoće, pa će budućnost pokazati rezultate.

Srećko Bezić

II.

U *Crkvi u svijetu* br. 1. od 1996. godine objavljen je članak *Hrvatski prijevod katekizma Pija X.* u kojem nam don Josip Periš u svom tekstu pokušava imputirati subverzivne namjere u Crkvi, a sve to zbog djela *Veliki katekizam sv. Pija X.* kojeg smo objavili. Optužuje nas bez ikakvih činjenica i dokaza za smišljeni otpor crkvenom učiteljstvu, točnije sadašnjem *Katekizmu Katoličke crkve.* Stoga nije na odmet istaknuti neke činjenice.

1. Načelna razjašnjenja

Rad na hrvatskom prijevodu *Katekizma sv. Pija X.* započeo je još krajem osamdesetih godina, dakle znatno prije nego li je i bilo konkretnijeg govora o izdanju novog katekizma, upravo sa željom da sigurna crkvena nauka bude dostupna običnom puku. Kako se prijevod i brižna teološka lektura don Srećka Bezića odužila, objavljivanje se poklopilo s najavom izdavanja novog katekizma (francusko izdanje). Budući da se sa sigurnošću moglo smatrati kako će opsežni radovi na objavljivanju hrvatskog prijevoda potrajati, a s druge strane društveni trenutak je zahtijevao jedan kompendij u kojem bi brojni za vjeru zainteresirani puk mogao pronaći jasno i pristupačno izložene vjerske istine, odlučili smo se za objavljivanje ovoga katekizma i zbog povijesnih i zbog praktičnih razloga, što je istaknuo msgr. Ante Jurić u popratnoj riječi. To je tim razumljivije ako se uzme u obzir da se neprestano isticalo i ističe da je *Katekizam Katoličke crkve* namijenjen ne puku, nego prvenstveno biskupima i teološkim stručnjacima, i to kao osnova za nacionalne katekizme (to je istakao i don Josip Periš). Zbog svega navedenog ne čudi zadobivena podrška našem izdanju *Velikog katekizma pija X.* kako crkvenih poglavara tako i ljudi na terenu - kateheta, roditelja, vjeroučenika i mnogih koji su se po prvi put odvažili na susret s vjerom.

Budući da je bila riječ o prijevodu katekizma, savim naravno i u skladu sa *Zakonikom kanonskog prava* koji to propisuje, podnijeli smo molbu za dobivanje imprimatura, te je slijedila potom uobičajena

procedura koja je uključivala teološku lekturu i cenzuru teksta. Čudi nas stoga isticanje don Josipa Periša da su "naši angažirani katolički laici dobili sve moguće blagoslove odozgo" (str. 83,90) te mišljenje da su ti "blagoslovi" prilikom izdavanja katekizma nepotrebni, što možemo shvatiti samo ili kao nepoznavanje prakse i kompetencija u Crkvi ili kao otvoreno zagovaranje stajališta da i na području katekizma svatko može izdavati (time i naučavati) ono što mu padne na pamet. Kamo bi nas to odvelo, ne treba ni objašnjavati.

2. Neargumentiranost kritike

Nakon ovih načelnih napomena valja nam se osvrnuti i na brojne konkretne nelogičnosti u tekstu don Josipa Periša. Najprije tvrdi, da "možda nismo svjesni što je prevedeno, odobreno i izdano ovim katekizmom" (str. 83), a onda na tome temelji čitavu argumentaciju teksta, pretvarajući kroz cijeli tekst "možda" u našu svjesnu i jasnu namjeru.

Također na početku teksta tvrdi (str. 83) da je Katekizam kojeg smo preveli bio kratka vijeka, te da je po drugi i posljednji put izdan 1906. godine, da bi na drugom mjestu (str. 89) pobio sam sebe ustvrdivši kako je konzultirao izdanje iz 1988. godine. Ovome ne treba komentara, ali kao nadopunu možemo nadodati da se Veliki katekizam sv. Pija X. (isti onakav kakvog ga je objavio Verbum i pod istim naslovom) i danas objavljuje u Italiji. On dakle i dalje ostaje, kako je u popratnoj riječi naglasio msgr. Jurić (a preko čega don Josip Periš nepolemizirajući prelazi?) od "neprolazne vrijednosti u doktrinarnom tumačenju sadržaja katoličke vjere".

U vremenu moralnih i doktrinarnih nedoumica, naš kritičar kao nedostatak Katekizma ističe među ostalim i "stilsku i teološku preciznost Katekizma" (str. 86), te što se on njome "nameće kao manual apologetike, dogmatike i morala". (str. 86). Ove navode i činjenice doživljavamo samo kao pohvalu katekizma, koju samo pojačava kritičarova izjava o nesumnjivoj pravovjernosti katekizma (str. 90). Zar je sramota braniti svoju vjeru, priznati da ona posjeduje istine i dogme te da postoji jedan objektivan moralan red!? Sve je to vrijedilo jučer, vrijedi i danas, vrijedit će i sutra, kako za mlade tako i za stare. Ili možda don Josip Periš misli drugačije!?

Za našeg kritičara nedostatak katekizma jest i pretjerana opširnost (str. 86). Ako je don Josipu Perišu pretjerano opširno izlaganje vjere na 269 stranica malog formata, koliko li mu je tek pretjerano opširan sadašnji Katekizam katoličke crkve sa svojih preko 700 stranica teksta?

Optužuje nas da smo neopravdano svrstali ovaj katekizam u biblioteku Klasici katoličke kulture. Međutim, klasika je ono što je od neprolazne vrijednosti, a crkveno učiteljstvo kojeg je ovaj katekizam glas, upravo je simbol nečega što ne zastarjeva.

O etiketama kao što su "tendenciozno izdanje", "desno-konzervativna orijentacija" i sl. ne isplati se trošiti riječi i prostor budući da ih don Josip Periš "lijepi" bez ikakvih argumenata i tumačenja, ne dajući naslutiti koliko su mu ti pojmovi jasni i što pod njima podrazumijeva

3. Zaključak

Iz navedenoga možemo se složiti s don Josipom Perišem u sljedećem: Prevedeni Veliki katekizam Pija X. ima podršku crkvenih vlasti (str. 90), nesumnjivo je pravovjeran (str. 90), odlikuje se stilom i teološkom preciznošću (str. 86). Ove činjenice (koje je iznio don Josip Periš) o katekizmu čiji smo nakladnici, te već spomenute vrlo pozitivne reakcije od strane osoba koje se njime koriste samo pojačavaju naše čuđenje nad neargumentiranim insinuacijama koje nam se podmeću u spomenutom tekstu.

Čuđenje je tim veće, ako se zna da istovremeno na hrvatskom jeziku postoje doktrinarno u najmanju ruku upitni katekizmi (tzv. nizozemski, katekizmi za srednju školu u izdanju katehetskog salezijanskog centra itd.) izdani i od formalno katoličkih izdavača.

U okolnostima kada i država dopušta javno djelovanje vjernika laika, kada naša Crkva, u skladu s II. vatikanskim koncilom, poziva laike na zauzetost i djelatnost, preispitivati nakane nakladnika *Velikog katekizma sv. Pija X.* na način na koji je to učinio don Josip Periš u svom tekstu, pokušavajući im dati skriveni podjarivački i anti-crkveni smisao, klerikalistički je i u krajnjoj suprotnosti s koncilskim duhom. To je pokušaj natražnjačkog zaustavljanja duha II. vatikanskog koncila, odnosno slobodne i odgovorne laičke inicijative koju je Koncil proklamirao, posebice u dokumentu *Apostolicam Actuositatem*. Uostalom i sam *Katekizam Katoličke crkve* poziva vjernike laike da iznađu "sredstva koja će omogućiti da zahtjevi kršćanskog nauka i života prožmu društvenu, političku i gospodarsku zbilju" (br. 899). Dapače, kako navodi slijedeća točka "Laici su obvezani, i na to imaju pravo, pojedinačno ili okupljeni u društvima, raditi na tome da svi ljudi po svoj zemlji upoznaju i prihvate Božju poruku spasenja" (br. 900). Kao što smo pokazali, upravo to je bila nakana izdavanja *Velikog katekizma sv. Pija X.*, te nas veoma čudi ovakav pokušaj zaustavljanja i onako nažalost laičkih inicijativa.

Mi ćemo i dalje, unatoč tome, svoj žar i svoja sredstva ulagati u širenje crkvenoga nauka - ne obazirući se na one koji crkvena sredstva troše u širenje svoga nauka.

Petar Balta